

**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.: (044) 289-86-22; 289-70-60, факс: 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua,
Код ЄДРПОУ 37567866, рахунок UA388201720343180001000078737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

№ _____
На № 193/20 від 17.06.2020

**Народному депутату України
Солоду Ю. В.**

Про виконання рішень Конституційного
Суду України

Шановний Юрію Васильовичу!

Міністерство соціальної політики разом із Міністерством у справах ветеранів, Міністерством фінансів, Міністерством юстиції та Пенсійним фондом України на виконання доручення Прем'єр-міністра України Шмигала Д. А. від 14.07.2020 № 29315/1/1-20 розглянуло Ваш депутатський запит, оголошений на засіданні Верховної Ради України 19.06.2020 та направлений відповідно до Постанови Верховної Ради України від 19.06.2020 № 740-IX Президенту України Зеленському В. О., щодо реалізації норм законів України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, „Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні” та „Про пенсійне забезпечення” після прийняття рішень Конституційного Суду України від 22.05.2018 № 5-р/2018, від 17.07.2018 № 6-р/2018, від 18.12.2018 № 12-р/2018, від 04.06.2019 № 2-р/2019, від 23.01.2020 № 1-р/2020 та від 27.02.2020 № 3-р/2020 і на доповнення до листа від 21.07.2020 № 10540/0/2-20/29 повідомляє.

Конституцією України визначено, що до повноважень Конституційного Суду України віднесено, зокрема, розв'язання питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України, які розглядаються за конституційними поданнями Президента України, щонайменше сорока п'яти народних депутатів України, Верховного Суду, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Закони та інші акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремі частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо було порушено встановлену Конституцією України процедуру їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. Закони, інші акти або їхні окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність із дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення. Рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені (абзаци перший, другий пункту 1 частини першої статті 150, стаття 152 Конституції України).

11221/0/2-20/29 від 06.08.2020

Апарат Верховної Ради України
128814 від 06.08.2020

165905

Відповідно до статті 97 Закону України „Про Конституційний Суд України” Конституційний Суд України у рішенні, висновку може встановити порядок і строки їх виконання, а також зобов’язати відповідні державні органи забезпечити контроль за виконанням рішення, додержанням висновку. При цьому незалежно від того, визначено чи не визначено в рішенні порядок його виконання, відповідні державні органи зобов’язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Рішенням Конституційного Суду України від 17.10.2002 № 17-рп/2002 надано офіційне тлумачення статті 75 Конституції України, згідно з яким Верховна Рада України є представницьким органом державної влади та здійснює законодавчу владу. Визначення Верховної Ради України єдиним органом законодавчої влади означає, що жоден інший орган державної влади не уповноважений приймати закони. У разі визнання неконституційним такого виду акта як закон суб’єктом виконання є безпосередньо парламент України.

Щодо Рішення Конституційного Суду України від 22.05.2018 № 5-р/2018 про визнання неконституційним скасування дострокового виходу на пенсію за віком

На сьогодні Мінсоцполітики розробляється проект Закону щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України, яким, зокрема, передбачається право на достроковий вихід на пенсію.

Щодо Рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р/2018 про відновлення пільг та компенсацій громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – Рішення № 6-р)

У Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (щодо відновлення справедливих соціальних гарантій громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи)”, внесений народними депутатами України Кулінічем О. І. та іншими (реєстр. № 2827 від 31.01.2020), яким пропонується відновити пільги та компенсаційні виплати громадянам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, скасовані Законом України „Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України” від 28.12.2014 № 76-VIII.

Також у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” щодо забезпечення державних гарантій та соціальної підтримки”, внесений народним депутатом України Яценком А. В. (реєстр. № 3122 від 24.02.2020), яким пропонується, зокрема, відновити пільги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та потерпілим від Чорнобильської катастрофи дітям.

Потрібно зазначити, що, за орієнтовними підрахунками Мінсоцполітики, для відновлення пільг та компенсацій постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи громадянам відповідно до Рішення № 6-р необхідно щорічно передбачати додаткові видатки з державного бюджету в сумі понад 12 млрд гривень.

При підготовці бюджетних запитів до проектів державного бюджету на 2019-й та 2020 роки Мінсоцполітики разом із Мінфіном було розглянуто зазначене питання.

Щодо Рішення Конституційного Суду України від 18.12.2018 № 12-р/2018 про відновлення пільг учасникам війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей загиблих ветеранів війни на проїзд усіма видами транспорту загального користування на міських, приміських та міжміських маршрутах та оплати житлово-комунальних послуг незалежно від сукупного доходу сім'ї

У Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” щодо відновлення пільг у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду України № 12-р/2018 від 18 грудня 2018 року та уточнення окремих положень”, внесений народними депутатами України Зінкевич Я. В. та іншими (реєстр. № 3222 від 16.03.2020), яким пропонується відновити пільги учасникам війни, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною.

Щодо Рішення Конституційного Суду України від 04.06.2019 № 2-р/2019 про визнання неконституційним збільшення загального та спеціального страхового стажу роботи на 5 років для призначення пенсії за вислугу років (пільгової пенсії) та встановлення додаткового віку для виходу на пенсію (встановлення віку виходу на пенсію – 55 років, збільшення необхідного стажу з 25 до 30 років – чоловікам та з 20 до 25 років – жінкам) (далі – Рішення № 2-р)

На виконання Рішення № 2-р пенсія за вислугу років призначається без урахування внесених до пенсійного законодавства змін у частині збільшення спеціального та загального стажу з урахуванням віку. При цьому згідно із Законом України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” від 09.07.2003 № 1058-IV (далі – Закон № 1058) з 11.10.2017 право на призначення пенсії за вислугу років не передбачено. Пенсія за вислугу років призначається особам, які станом на 11.10.2017 мали вислугу років і стаж, необхідні для призначення такої пенсії.

Щодо Рішення Конституційного Суду України від 23.01.2020 № 1-р/2020 про визнання неконституційним підвищення на 5 років віку виходу на пенсію на пільгових умовах з урахуванням відповідного стажу роботи та на пенсію за вислугу років (далі – Рішення № 1-р)

Виконання Рішення № 1-р не потребує внесення змін до законодавства. Із 23.01.2020 положення пенсійного законодавства в частині призначення пенсій за вислугу років застосовується без урахування змін, внесених у 2015 році до Закону України „Про пенсійне забезпечення” від 05.11.1991 № 1788-XII.

При цьому з 11.10.2017 право на призначення пенсії за вислугу років надається тільки артистам театральних-концертних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів. Пенсія за вислугу років призначається особам, які станом на 11.10.2017 мали вислугу років і стаж, необхідні для призначення такої пенсії. Визначення права на пенсію за віком на пільгових умовах здійснюється згідно зі статтею 114 Закону № 1058.

Щодо Рішення Конституційного Суду України від 27.02.2020 № 3-р/2020 про визнання неконституційним окремого положення пункту 26 розділу VI „Прикінцеві та перехідні положення” Бюджетного кодексу України в частині встановлення

Кабінетом Міністрів України розміру разової грошової допомоги до 5 травня, зокрема, ветеранам війни (далі – Рішення № 3-р)

Законом України „Про внесення змін до Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” від 25.12.1998 № 367-XIV (далі – Закон № 367) до статей 12–16 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” від 22.10.1993 № 3551-XII (далі – Закон № 3551) внесено зміни, якими передбачено виплату разової грошової допомоги до 5 травня (далі – грошова допомога) ветеранам війни та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни в розмірі від трьох до десяти мінімальних пенсій за віком.

Згідно із Законом № 367 Кабінет Міністрів України визначає порядок виплати грошової допомоги та щорічно у проекті Державного бюджету України передбачає для цього необхідні кошти.

Відповідно до змін, внесених Законом України „Про Державний бюджет України на 2008 рік” до Закону № 3551, розмір грошової допомоги визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, установлених законом про Державний бюджет України.

Рішеннями Конституційного Суду України від 09.07.2007 № 6-рп/2007 та від 22.05.2008 № 10-рп/2008 визнано такими, що не відповідають Конституції України, норми законів України „Про Державний бюджет України на 2007 рік” щодо встановлення розмірів грошової допомоги, зокрема, ветеранам війни та „Про Державний бюджет України на 2008 рік” щодо виплати грошової допомоги в порядку та розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, установлених законом про Державний бюджет України.

Законом України „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин” від 28.12.2014 № 79-VIII розділ VI „Прикінцеві та перехідні положення” Бюджетного кодексу України було доповнено, зокрема, пунктом 26, згідно з яким встановлено повноваження Кабінету Міністрів України в межах бюджетних призначень, передбачених законом про Державний бюджет України, визначати розміри грошової допомоги, зокрема, ветеранам війни.

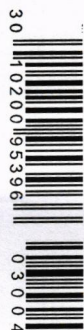
Рішенням № 3-р зазначені зміни до Бюджетного кодексу України визнано такими, що не відповідають Конституції України.

Згідно зі статтею 28 Закону № 1058 мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом, лише за наявності у чоловіків 35, у жінок – 30 років страхового стажу. Водночас частиною четвертою статті 28 Закону № 1058 передбачено, що мінімальний розмір пенсії за віком, установлений частинами першою – третьою цієї статті, застосовується виключно для визначення розмірів пенсій, призначених згідно з Законом № 1058.

Таким чином, для визначення розміру грошової допомоги необхідно внести зміни до Закону № 3551.

Варто зауважити, що витрати, зокрема, на виплату грошової допомоги, фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України, тому прийняття відповідних змін до Закону № 3551 можливе лише за умови забезпечення їх реалізації фінансовими ресурсами.

Законом України „Про Державний бюджет України на 2020 рік” на виплату грошової допомоги (за КПКВК 2501150 „Щорічна разова грошова допомога ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань та соціальна допомога

особам, які мають особливі та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною”) передбачено видатки в обсязі 1,35 млрд грн, що дало змогу збільшити розміри такої допомоги для всіх категорій її одержувачів на 7 відсотків порівняно з 2019 роком.

Порядок виплати у 2020 році грошової допомоги, зокрема, ветеранам війни та її розміри визначено постановою Кабінету Міністрів України від 19.02.2020 № 112 „Деякі питання виплати у 2020 році разової грошової допомоги, передбаченої Законами України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” і „Про жертви нацистських переслідувань”, прийнятою до ухвалення Рішення № 3-р.

З урахуванням викладеного та виходячи з реальних фінансових ресурсів державного бюджету, передбачених на виплату грошової допомоги у 2020 році, органи соціального захисту проводять її відповідно до Закону № 3551 у межах бюджетних призначень.

При цьому Мінсоцполітики опрацьовує питання щодо внесення змін до Закону № 3551 з урахуванням Рішення № 3-р.

З повагою

Міністр

 Марина ЛАЗЕБНА

